

Ringa samband mellan amning och intellektuell utveckling i vuxen ålder

■ Ett flertal studier antyder ett samband mellan amning och kognitiv och intellektuell utveckling i småbarns- och skolåldern. Associationen minskar men kvarstår vanligen »robust« sedan man tagit hänsyn till störfaktorer. Endast en studie [1] har undersökt vuxna där inget säkert samband kunde påvisas. Denna studie var dock behäftad med betydande metodologiska svagheter, bl a var de undersökta 60–70 år gamla.

I den nu publicerade studien [2] från Köpenhamn undersöktes unga vuxna: dels 973 män och kvinnor, medeltal 27,2 år, dels en grupp om 2 280 män som mönstrade, medeltal 18,7 år. Amningsuppgifter inhämtades från den läkare som undersökt studiepersonerna vid ett års ålder. Det gick dock endast att få uppgift om hur länge amningen totalt varat, inte specifikt hur länge barnet fått enbart bröstmjolk.

Den första gruppen undersöktes enligt Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS), den andra med Børge Priens Prøve (BPP), som är dansk standard för undersökning vid mönstring, vilken anges korrelera väl med WAIS. Presentationerna av material och metod är mönstergilla liksom analyserna av de mycket omfattande resultaten. De undersökta personerna delades in i fem grupper utifrån hur lång tid de ammade: upp till 1 månad, 2–3, 4–6, 7–9 och över 9 månader.

Liksom i Sverige hade de som ammade kort tid bl a lägre utbildning, de var oftare ensamstående och rökte i större utsträckning. Väl medvetna om betydelsen av dessa och andra störfaktorer introducerades inte mindre än 13 olika potentiella sådana, bl a utbildning, social status, rökning, graviditet och status vid partus. Även efter adekvata regressionsjusteringar kvarstod signifikanta positiva samband mellan amningsduration och intelligensresultat. För respektive amningsgrupp var WAIS 99,4, 101,7, 102,3, 106,0 och 104,0 (och motsvarande för BPP-testet). Amningsgruppen »mer än 9 månader« innehöll endast ett mindre antal studerade.

Tänkbara förklaringar till de funna skillnaderna:

– Bröstmjolk innehåller näringsämnen som stimulerar hjärnans utveckling (och som inte finns i ersättningsprodukter), t ex långkedjiga fleromättade fettsyror.

– Faktorer som har att göra med själva uppfödningssituationen, dvs den fysiska och psykologiska kontakten mellan mor och barn.

– Oidentifierade faktorer som korrelerar med både uppfödningssituation och förmåga till kognitiv och intellektuell utveckling. Eller faktorer som inte statistisk bearbetning rår på (»residual confounding«).

SAMMANFATTAT

Flera studier antyder ett samband mellan amning och intellektuell utveckling hos barn. Studierna har dock varit behäftade med stora metodologiska svagheter.

En ny studie av vuxna människor visar statistiskt signifikanta men blygsamma IQ-skillnader mellan dem som ammade kort tid och dem som ammade längre tid.

Tills vidare torde det dock vara klokt att inte fokusera argumenten för amningsstöd på dessa fynd.

Författarna påpekar att den nära mor–barnkontakten vid amning skulle kunna påverka den intellektuella utvecklingen under första året men sannolikt inte ända in i vuxenåldern. En mer realistisk hypotes kan vara att längre amningsperioder skulle kunna vara ett uttryck för det intresse och den tid och energi som mamman är kapabel att ägna barnet under hela uppväxten. Den mamma som använder mer tid under det första året åt amning använder också mer tid senare i umgänget med barnet.

Den eventuella nutritionella orsaken till fynden diskuterar man endast i förbigående då den ligger utanför studiens ram.

De funna IQ-skillnaderna mellan dem som ammade kortare tid och dem som ammade längre tid är givetvis tämligen modesta även med all respekt för att skillnaderna var statistiskt signifikanta och »robusta«, som författarna uttrycker det. Tills vidare torde det därför vara klokt att inte fokusera argumenten för amningsstöd i alltför hög grad på de gjorda fynden.

WHO:s rekommendation, amning enbart i 6 månader och därefter fortsatt amning tillsammans med annan kost tills barnet är 2 år eller äldre, torde stå sig väl.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referens

1. Gale CR, Martyn CN. Breastfeeding, dummy use, and adult intelligence. *Lancet* 1996;347(9008):1072-5.
2. Mortensen EL, Michaelsen KF, Sanders SA, Reinisch JM. The association between duration of breastfeeding and adult intelligence. *JAMA* 2002;287(18):2365-71.